

**UCHWAŁA NR XVII/150/2017
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia 19 czerwca 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kleszczele
na lata 2017 - 2019**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i 935) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kleszczele na lata 2017 - 2019, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Lange

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2017 – 2019

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych i nie potrafiących samodzielnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą najbardziej optymalną i skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. PODSTAWA PRAWNA:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2017 r. poz. 783).

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Gminę Kleszczele w 2015 r. zamieszkiwało 2662 mieszkańców, natomiast w 2016 r. 2.628 mieszkańców. Sukcesywnemu zmniejszeniu ulega również liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, czyli grup mających największy wpływ na rozwój gminy, co pozwala stwierdzić, że gmina Kleszczele zmagą się z problemem starzenia się społeczności. Ponadto, gminę charakteryzuje migracja mieszkańców z terenu gminy, co związane jest z niskimi dochodami w rolnictwie, brakiem miejsc pracy. Liczba kobiet w 2016 r. wynosiła 1.332, co stanowi 50,30 % lokalnej społeczności. W grupie wiekowej do 17 roku życia było 163 kobiet, w wieku 18 -59 - 585 kobiet, w wieku powyżej 60 lat i więcej - 584 kobiety. Liczba mężczyzn ogółem wynosiła 1.296, w wieku do 17 lat - 170 mężczyzn, w wieku 18 - 64 - 845 mężczyzn, w wieku 65 lat i więcej - 281 mężczyzn. Udział mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców odpowiadał 49,32 % społeczności lokalnej.

Z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych z różnych świadczeń korzystały:

1) w 2015 r. - 127 rodzin (340 osób w rodzinie), w tym:

- 100 rodzin z tytułu ubóstwa,
- 21 rodzin z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby,
- 55 rodzin z tytułu bezrobocia,
- 47 rodzin z powodu niepełnosprawności,
- 6 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 22 rodziny ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- 2 rodziny wielodzietne,
- 4 rodziny niepełne,
- 6 alkoholizm;

2) w 2016 r. - 114 rodzin (300 osób w rodzinie) w tym:

- 88 rodzin z tytułu ubóstwa,
- 13 rodzin z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby,
- 49 rodzin z tytułu bezrobocia,
- 33 rodziny z tytułu niepełnosprawności,
- 5 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 18 rodzin ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- 1 rodzina wielodzietna,
- 3 rodziny niepełne,
- 3 alkoholizm.

Korzystający z pomocy Ośrodka to najczęściej osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Zdarza się też często, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji, np. bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba, niepełnosprawność. Negatywne i społeczne skutki bezrobocia to:

- pogorszenie sytuacji materialnej,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny,
- wzrost zachowań patologicznych.

Na terenie Gminy Kleszczele funkcjonuje Przedszkole w Kleszczelach i Zespół Szkół w Kleszczelach, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sfinansował posiłek w szkole dla - 92 dzieci w ramach programu

"Pomoc państwa w zakresie dożywiania", 51 dzieci z rodzin najuboższych skorzystały ze wsparcia w formie stypendium.

IV. ZASOBY GMINY KLESZCZELE

Program Wspierania Rodziny w gminie Kleszczele na lata 2017-2019 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin określa się instytucje znajdujące się na terenie Gminy Kleszczele, które funkcjonują w obszarze profilaktyki społecznej, edukacji, służby zdrowia. Są to jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe.

Na terenie Gminy Kleszczele oraz powiatu hajnowskiego działają następujące instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny:

- 1) Urząd Miejski w Kleszczelach - przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły, karta dużej rodziny;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kleszczelach - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu;
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach - praca socjalna, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w postaci usług, dożywianie dzieci i osób dorosłych, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty);
- 4) Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kleszczelach - przeciwdziałanie problemom przemocy w rodzinie;
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce - poradnictwo rodzinne, szkolenia rodzin zastępczych, wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- 6) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Hajnówce - poradnictwo, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych w zakresie pomocy logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej;
- 7) Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce - prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, prewencyjnej w szkołach, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty);
- 8) Zespół Szkół w Kleszczelach - działalność edukacyjno - wychowawcza, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla rodziców i dzieci;
- 9) Przedszkole w Kleszczelach - działalność edukacyjno - wychowawcza, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla rodziców i dzieci;
- 10) Kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni.

V. CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cel główny programu:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu wspierania rodziny i kierunki działań:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Kierunki działań:

- 1) zapewnienie niezbędnej pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej;
- 2) objęcie dożywianiem w ramach rządowego programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" wszystkich dzieci wymagających tej formy pomocy z terenu gminy, zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom;
- 3) zapewnienie dzieciom doznającym przemocy bezpiecznego schronienia;
- 4) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej.

Realizatorzy/Partnerzy: Urząd Miejski, MOPS

Termin realizacji: 2017 - 2019

Wskaźniki:

- 1) liczba osób którym udzielono pomocy finansowej lub rzeczowej;
- 2) liczba osób objętych Programem;
- 3) liczba dzieci umieszczonych w placówkach;
- 4) wysokość środków przeznaczonych na wydatki związane z pobytem dzieci w rodzinach zastępczych oraz innych placówkach.

2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Kierunki działań:

- 1) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, socjalne, prawne);
- 2) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną;
- 3) zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę;
- 4) organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- 5) promocja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży;
- 6) prowadzenie w ośrodku pomocy społecznej systemowej pracy socjalnej z rodziną wieloprotblemową, wspartej poradnictwem specjalistycznym ścisła współpraca z asystentem rodziny;
- 7) współpraca z podmiotami i instytucjami w zakresie realizacji projektów i programów na rzecz dziecka i rodziny.

Realizatorzy/Partnerzy: Urząd Miejski, MOPS, Zespół Szkół, MOKSiR

Termin realizacji: 2017 -2019

Wskaźniki:

- 1) liczba konsultacji i porad;
- 2) ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach sportowych i pozalekcyjnych;
- 3) liczba programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych;
- 4) liczba dzieci, które wyjechały na kolonie, obozy;
- 5) liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- 6) liczba osób i rodzin objętych projektami.

3. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny.

Kierunki działań:

- 1) podnoszenie kompetencji życiowych rodzin tego wymagających w zakresie prawidłowego pełnienia przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) praca socjalna z rodziną w celu pobudzenia jej aktywności w rozwiązywaniu problemów;
- 3) monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) zapewnienie opieki asystenta rodziny, rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze;
- 5) prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej przez placówki oświatowe.

Realizatorzy/Partnerzy: Urząd Miejski, MOPS, Zespół Szkół, Przedszkole

Termin realizacji: 2017 -2019

Wskaźniki:

- 1) liczba rodzin objętych działaniami;
- 2) liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) liczba rodzin objętych pracą asystenta rodzinnego;
- 4) liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom.

VI. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania rodziny są środki:

- budżetu gminy,
- budżetu państwa (konkursy, programy rządowe),
- innych funduszy zewnętrznych, organizacji pozarządowych.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności.

Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenia działań dotychczas ustalonych.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 -2019 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.